

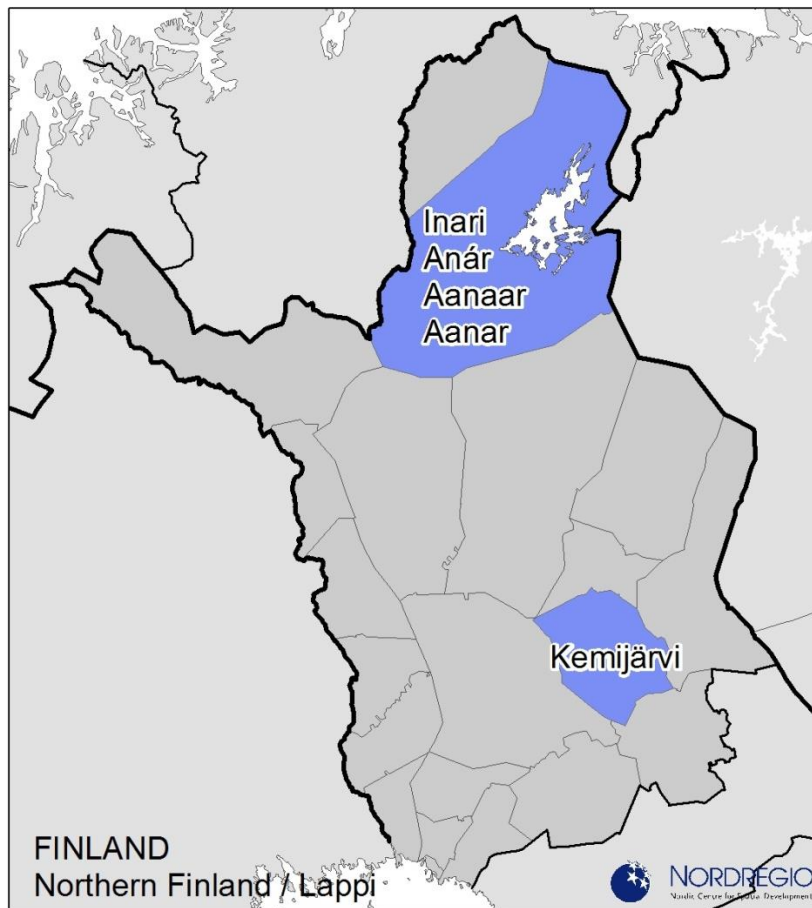

NORDREGIO
Nordic Centre for Spatial Development

Pohjoismaisen ministerineuvoston Arktisen kehityksen työryhmä

**Foresight-prosessi – visiovaihe:
Yhteenveto paikallisista työpajoista Suomessa**

Kemijärvi ja Inari **28. – 29.1.2015**

norden

Nordic Council of Ministers

Johdanto

Kemijärvellä ja Inarissa järjestetyt Foresight-työpajat ovat osa Pohjoismaiden ministerineuvoston arktiseen kehitykseen keskittyvän työryhmän projekteja vuosina 2013-2016. Suomea työryhmässä edustaa Pohjoiskalotin neuvosto.

Foresight-analyysi on metodi paikallisten taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen strategioiden luomiseen perustuen keskeisten toimijoiden dialogiin sekä niin paikallisten, alueellisten kuin kansallisten toimijoiden osallisuuteen. Tavoitteena on luoda pohja tulevaisuuden toiminnalle keskittyen analyysistä nousseisiin kehitysmahdollisuuksiin.

Arktisen alueen foresight-prosessin tavoitteena on kerätä, työstää ja analysoida olemassa olevaa tietoa, arvioida edellytyksiä alueen tulevaisuuden kehitykselle sekä rakentaa tulevaisuusskenaarioita. Foresight-prosessille oleellista on alhaalta ylöspäin kulkeva työskentelytapa, arktisen kehityksen työryhmän foresight-prosessi rakentuu 12 paikallistasolla järjestetyn työpajan pohjalle.

Projektissa pyritään vastaamaan kolmeen pääkysymykseen:

- 1) Millaisilla yhteiskunnallisilla ja resursseihin liittyvillä reunaehdoilla voidaan odottaa olevan merkittävä vaikutus Arktisen alueen aluekehitykseen tulevien kymmenen, kahdenkymmenen tai kolmenkymmenen vuoden kuluessa?*
- 2) Miten näiden reunaehtojen hallinta tulee vaikuttamaan alueiden elinoloihin ja tulevaisuuden kuvaan?*
- 3) Mitä vaatimuksia nämä haasteet asettavat suunnittelulle ja aluepolitiikalle?*

Prosessin ensimmäinen vaihe, nk. visio-vaihe, toteutettiin aikavälillä syyskuu 2014 – helmikuu 2015, ja se sisälsi kaksi paikallisyhteisöissä toteuttavaa työpajaa kussakin Pohjoismaassa. Työpajoja järjestettiin Kemijärven ja Inarin lisäksi paikallisyhteisöissä Pohjois-Norjassa, Pohjois-Ruotsissa, Färösaarilla ja Grönlannissa. Työpajojen tavoitteena oli muodostaa visioita paikallisyhteisöjen tulevaisuudesta sekä koota ehdotuksia toimenpiteistä, joita tulevaisuusskenaarioiden saavuttamiseksi tarvitaan.

Paikallisyhteisöt valittiin siten, että ne kuvastaisivat mahdollisimman hyvin pohjoisen arktisen alueen erilaisia piirteitä ja ilmiöitä. Suomesta mukaan valittiin Kemijärvi mm. alueen huomattavien väestömuutosten vuoksi, sekä Inari mm. saamelaisväestön sekä maantieteellisen sijainnin vuoksi (raja Norjan ja Venäjän kanssa).

Jokaisen paikallistason työpajan päämääränä oli koota yhteen 15-20 osallistujaa, jotka edustaisivat laajaa otantaa paikallisesta väestöstä. Tämä toteutettiin paikallisen kontaktihenkilön avustuksella,

jonka tehtävänä oli kutsua osanottajia paikalle sekä toimia moderaattorina työpajojen aikana sekä mahdollisesti tiedottaa paikallista mediaa tapahtumasta.

Kemijärvellä paikallisena kontaktihenkilönä toimi Marja Hannula. Työpaja toteutettiin 28.1.2015, ja se kokosi yhteen 25 osallistujaa (14 naista ja 11 miestä) ikäväliltä 18+ – 70+.

Inarissa paikallisena vastuuhenkilönä toimi Jari Haavisto. 29.1.2015 järjestetty työpaja kokosi yhteen 10 osallistujaa (5 naista ja 5 miestä) ikäluokista 30+ - 70+, jotka jaettiin kolmeen ryhmään.

Työpajojen aluksi ryhmät keskustelivat paikallisyhteisönsä tärkeimmistä haasteista ja mahdollisuuksista. Syntyneen pitkän listan perusteella työpajan vetäjät (Nordregio yhdessä paikallisen kontaktihenkilön kanssa) kokosivat kummankin työpajan aikana listan viidestä aiheesta, jotka nousivat vahvimmin esiin työpajaryhmien vastauksissa.

Työpajan seuraava osuus sisälsi neljä eri teemaa, joista jokaisesta kukin ryhmä keskusteli aina 20 minuuttia kerrallaan. Teemat liittyivät tulevaisuudennäkymiin, paikallisyhteisön rakenteisiin, vastuualueisiin sekä neuvoihin ja ideoihin, joilla alueen kehitystä voitaisiin edistää.

Tämä dokumentti listaa ja tarkastelee Kemijärven ja Inarin työpajojen tuloksia ja etenee työpajojen rakenteen mukaisesti.

Kemijärven työpaja

Suurimmat haasteet paikallisyhteisön kehitykselle Kemijärvellä

Asenne määriteltiin Kemijärven suurimmaksi haasteeksi työpajan osanosattajien keskuudessa, ja teema mainittiin kaikkien ryhmien vastauksissa. Osallistujat viittasivat paikallisten kielteiseen asenteeseen sekä kateuteen ja heikkoon itsetuntoon. Tämä on johtanut kyvyttömyyteen tarttua yhteisiin haasteisiin ja toimiin. Myös perinteiset jakolinjat sukujen välillä sekä vanhat, sukupolvien yli ulottuvat kaunat mainittiin. Osallistujat katsoivat henkilön taustan ja suvun maineen vaikuttavan henkilön mahdollisuuksiin Kemijärvellä. Myös perinteinen klaani-ajattelu nostettiin esille.

Paikallispolitiikka ja päätöksenteko identifioitiin niin ikään merkittäväksi tekijäksi alueen tulevaisuuden kannalta. Työpajan osallistujat kokivat paikallispolitiikan olevan aiemmin mainittujen asenteiden dominoimaa, ja lisäksi sen ei katsottu olevan riittävän läpinäkyvää eikä aina edistävän yhteistä hyvää. Tämän lisäksi osallistujat viittasivat päätöksentekoon yleisemmällä tasolla ja ilmaisivat huolensa liittyen liikaan sääntelyyn ja päätöksentekoon, joka tapahtuu liian kaukana paikallistasosta ja sen realiteeteista. Tällaisten aspektien katsottiin vaikeuttavan esimerkiksi paikallisten luonnonvarojen käyttöä ja viisasta hyödyntämistä Kemijärvellä.

Työllisyys nousi myös Kemijärven suurimpien haasteiden listalle. Osallistujat ottivat esille samat seikat, joita tilastotkin kertovat: rakenteellinen työttömyys ja työikäisen väestön vähyyt Kemijärvellä.

Työvoimapulan lisäksi osallistujat huomauttivat, että teollinen sukupolvi pysyttelee Kemijärvellä vain väliaikaisesti.

Myös alueen *ikärakenteen* katsottiin luovan huomattavia haasteita tulevaisuudelle. Työpajan osanottajat totesivat sen punoutuvan tämänhetkiseen työllisyystilanteeseen ja nostivat esiin eritoten epätasapainon nuorten ja iäkkäämpien asukkaiden määrän välillä. Ikääntyvät ja eläköityneet muodostavat väestön enemmistön Kemijärvellä, kun nuorempi sukupolvi puolestaan vähenee nuorten lähtiessä Kemijärveltä tavoittelemansa tutkinnon tai työpaikan perässä. Usein he jäävät toiselle paikkakunnalla pysyvästi sen sijaan, että palaisivat kotiseudulleen.

Koulutusmahdollisuudet ja niiden puute nousivat niin ikään viiden suurimman haasteen joukkoon Kemijärvellä. Työpajan ryhmät näkivät ongelmalliseksi sen, että Kemijärvi ei tarjoa monipuolista koulutusvalikoimaa tai mahdollisuutta korkeakoulutukseen. Koulutusmahdollisuuksilla katsottiin olevan vaikutusta myös alueen demografiseen kehityskulkuun ja työllisyyteen. Mahdollisuus lisä- ja täydennyskoulutukseen tai korkeakoulutukseen Kemijärvellä tai sen välittömässä läheisyydessä lisäisi osallistujien mukaan nuoren polven pysymistä Kemijärvellä sekä ratkaisisi osin myös ongelmallista työllisyystilannetta. Paikallisesti koulutettun asukkaiden uskottiin voivan edistää alueen elinkeinoja ja yritystoimintaa sekä tuovan mukanaan tuoretta tietoa ja luovan eläväisemmän kunnan, jossa mahdollisuudet olisivat nykyistä monipuolisemmat.

Tärkeimmät mahdollisuudet paikallisyhteisön kehitykselle Kemijärvellä

Luonto, sijainti, ympäristö sekä hiljaisuus nousivat kiistatta Kemijärven suurimmiksi vahvuuksiksi ja tulevaisuudenmahdollisuuksi työpajassa. Nämä nähtiin alueen ominaispiirteinä, jotka tarjoavat mahdollisuuksia niin alueellisen brändäamisen, matkailun, bisneksen kuin elinkeinojenkin suhteen.

Kemijärven katsottiin myös tarjoavan *hyvät toimintaedellytykset yritystoiminnalle ja yrittäjyydelle*. Osallistujat nostivat esiin eritoten sopivien yritystilojen olemassaolon/saatavuuden sekä mahdollisuuden kattavan paikallisen alihankintaverkoston rakentamiseen.

Jalostumahdollisuudet identifioitiin niin ikään potentiaalisiksi tekijöiksi Kemijärven alueella. Osanottajat mainitsivat erityisesti luonnonvarat ja matkailun sekä niihin liittyvät kehittämismahdollisuudet. Luonnonvarojen osalta mainittiin erityisesti jalostusasteen nostaminen.

Luonnonvarat yhdessä puhtaiden raaka-aineiden kanssa nousivat yhdeksi tärkeimmistä kehittämismahdollisuuksista. Työpajalaiset liittivät ne yllämainittuihin jalostumahdollisuuksiin ja katsoivat niiden voivan tuoda toimeentuloa ja työpaikkoja tulevaisuuden Kemijärvelle. Tässä kontekstissa myös luonnonvarojen kestävä käyttö ja sen tärkeys nousivat esiin.

Matkailun ja liikenneyhteyksien katsottiin myös voivan tarjota mahdollisuuksia Kemijärven alueen kehittämiseksi. Eritoten yhteydet itärajalta katsottiin tärkeiksi, ja Venäjän-yhteyksien tarjoavan potentiaalia kaupan ja turismin saralla. Osallistujat katsoivat Kemijärven olevan sijainniltaan

soveltuva matkailukeskukseksi ja välietapiksi pidemmälle pohjoiseen suuntaavan turismin ja liikenteen osalta. Näiden reittien ja verkostojen kehittäminen nähtiin siten erityisen tärkeäksi.

Tulevaisuudennäkymiä

Miten paikallisyhteisön tulisi kehittyä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä (nyt ja lähimmän kymmenen vuoden kuluessa / kolmenkymmenen vuoden kuluttua)?

Nyt ja seuraavan 10 vuoden kuluessa

- Lisääntynyt kansalaisaktiivisuus ja –vaikuttaminen
- Eläväiset ja aktiiviset kylät, keskukset ja yhteisöt
- Tasapainoinen ikärakenne
- Lisää erikoiskauppoja
- Positiivisia uutisia paikallismediassa
- Oma nähtävyys/maamerkki Kemijärvelle
- Päätäjiltä hyviä, pitkän tähtäimen päätöksiä
- Logistiikkakeskus
- Innovaatinen kasvukeskus
- Kulttuurin ja turismin keskus
- Korkea jalostusaste omille raaka-aineille
- Kylien ja ympäristöjen kehittäminen
- Nuorempi yhteisö
- Enemmän pieniä ja keskisuuria yrityksiä, keskustaan yrityskeskus
- Lisää moderneja humanisteja

10-30 vuoden kuluessa

- Kemijärvellä merkittävä rooli luonnonvarojen tutkimuksessa ja jalostamisessa
- Kansainvälinen maine (kulttuuri, teollisuus)
- Perinteiden ja nykyaikaisen tutkimuksen yhdistäminen
- Metsätalouden kehittäminen
- Puhtauden vaaliminen
- Kemijärvi pohjoisena / arktisena pääkaupunkina
- Venäjä turvallisena ja luotettavana kumppanina
- Enemmän lastenvaunuja kuin rollaattoreita katukuvassa
- Vahva usko tulevaisuuteen

Erityistoiveet

Miten paikallisyhteisöä tulisi kehittää mitä tulee eri ikäryhmien ja sukupuolien mahdollisuuksiin ja elinkeinoelämän mahdollisuuksiin?

Ikäjakauma

- Tasapainoinen ikärakenne
- Lisää nuoria ja työikäisiä

Sukupuolijakauma

- Tasapaino miesten ja naisten lukumäärä välillä, eritoten nuoremmissa polvissa

Elinkeinoelämä

- Laajempi elinkeinopohja byrokratiaa karsimalla sekä pienten ja keskisuurten yritysten toimintakykyä parantamalla
- Vahvempi julkisen sektorin tuki yritystoiminnalle
- Paikallisen jalostusasteen kehittäminen ja nostaminen
- Ulkomaisia sijoituksia ja pääomaa
- Toimialoja ja yrityksiä, jotka vetävät puoleensa korkeasti koulutettua väestöä
- ”Positiivisella tavalla kylähullut” yrittäjinä
- Hyvinvointipalvelut, hyvinvointikeskus Kemijärvelle
- Maatilamatkailun kehittäminen
- Jo olemassaolevan potentiaalin hyödyntäminen - maatilat, rakennukset, luonto, Suomu-keskus uuteen nousuun
- Kansainvälistyminen
- Monipuoliset, ympäri Kemijärveä asettuneet yritykset
- Vanhusongelman kääntäminen mahdollisuudeksi > eläkeläisten viihdekeskuksen tai eläkeläisparatiisin perustaminen

Vastuu

Miten vastuualueet kehityksen edistämässä jaetaan?

Vastuu-osiossa osallistujia pyydettiin identtioifimaan, mille viranomaistaholle (kansallinen, alueellinen, paikallinen) he katsovat toiveidensa toteuttamisen kuuluvan.

Kansalliset viranomaiset

- Toisen asteen oppilaitosten ja opistojen rahoittaminen
- Työllisyyttä ja elinkeinoja vahingoittavien pykälien yksinkertaistaminen ja poistaminen
- Varmistaa, että lainsäädäntö ei estä paikallisten toiveiden toteutumista
- Viisaasta budjetoinnista päättäminen

Aluehallintovirasto

- Sijoittaa koulutuslaitoksia Kemijärvelle
- Lisätä alueen vetovoimaisuutta keskittymällä pohjoiseen ulottuvuuteen ja kulkuyhteyksiin
- Tehdä Lapista kansallinen erityisalue: se, mikä toimii etelässä, ei välttämättä toimi pohjoisessa
- Aluehallintovirasto: Selventää ja informoida asianosaisia (yrittäjiä) tukien hakuprosessien etenemisestä ja nopeuttaa itse tukien maksamista
- ELY-keskus: vähentää byrokratiaa ja papereiden pyörittämistä, avustaa yrittäjiä tukien hakemisessa

Kunta

- Kasvattaa kuntalaisista yrittäjämönteisempiä
- Tehdä kilpailutukset paikallisella tasolla ja paikallisten yritysten kesken

- Kiinnittää kilpailutuksissa huomiota hinnan sijasta laatuun – näin taataan laadukas lopputulos eikä poljeta hintoja
- Varmistaa kuntien välisen yhteistyön toimiminen – kuntaliitos Itä-Lappiin
- Parantaa viranomaisten ja kunnanvaltuutettujen välistä yhteistyötä
- Kuunnella ammattilaisia ja asiantuntijoita ennen päätöksentekoa
- Varmistaa läpinäkyvyys ja avoimuus paikallishallinnossa ja päätöksenteossa
- Vastata paikallisilta tuleviin puheluihin ja sähköposteihin
- Selkeä jako virkamiesten ja luottamushenkilöiden välillä

Neuvot ja ideat

Neuvoja ja ideoita vastuuhenkilöille kehitysideoiden ja toiveiden toteuttamiseksi?

Neuvoja päättäjille toiveiden toteuttamiseksi:

- Läpinäkyvämpää ja avoimempaa päätöksentekoa
- Kuntaliitoksia: kevyempi hallintorakenne
- Poliittisten virkojen ja suojatyöpaikkojen poistaminen
- Yrittäjyyden tukeminen
- Nuorta verta mukaan päätöksentekoon
- Luonto- ja yrittäjäarvot mukaan opetukseen alaluokilta lähtien
- Laajempi näkökulma (yhteisen päämäärät ja tulevaisuus)
- Vaatia pohjoista erityisalueeksi, jolla esim. arvonlisävero poistettu
- Pessimismi pannaan
- Olla saatavilla ja kuunnella paikallisia

Ideoita omalle itselle toiveiden toteutumiseksi:

- Myönteinen asenne
- Rohkeutta esittää ja ottaa vastaa uusia ja uudenlaisia ideoita
- Kontribuoida omalla osaamisella, esim. opettaa kouluissa omaan osaamisalueeseensa liittyen
- Olla uskaltava ja realistinen samanaikaisesti
- Yhteisöllisyys individualismin sijasta
- Järjestää tapahtumia, jotka mahdollistavat mukanaoloa sekä ideoiden ja näkemysten vaihtoa
- Osallistua päätöksentekoon kertomalla päättäjille jokapäiväisestä elämästä alueella
- Olla suoraan yhteydessä päättäjiin joka tasolla

Kemijärven työpajan medianäkyvyys

Kemijärven työpajan moderaattori Marja Hannula toimii myös journalistina, ja haastatteli työpajan yhteydessä Paula Mikkolaa Pohjoiskalotin neuvoston edustajana, sekä Nordregion vanhempaa tutkijaa Jukka Terästä. Artikkelit työpajasta julkaistiin Lapin Kansa-lehdessä 30.1.2015 (ohessa).

TÄSTÄ ON KYSE

Pohjoismainen Foresight-tutkimus

● Inarin ja Kemijärven lisäksi tutkimuksessa on mukana pienehköjä paikkakuntia muun muassa Pohjois-Norjasta, Pohjois-Ruotsista, Färsaarilta ja Grönlannista.

● Foresight-analyysi on metodi paikallisten taloudellisten ja sosiaalisen kehityksen strategioiden luomiseen. Siinä kuullaan osallistujia paikalliselta, alueelliselta ja kansalliselta tasolta ja saatetaan nämä toimijat keski-

näiseen dialogiin.

● Tavoitteena on muodostaa visioita paikallisyhteisöjen tulevaisuudesta sekä koota ehdotuksia tarvittavista toimenpiteistä.

● Tutkimuksen toteuttaa Nordregio, joka on kansainvälisesti johtava pohjoismainen aluekehityksen keskus ja tutkimusintituutti.

● Kemijärvellä paikallistason työryhmä järjestettiin keskiviikkoiltana, Inarissa torstaina.

NORDREGIO on koontanut Kemijärven keskeiset muutokset karttoihin ja graafeihin. Kuvassa pääsihteeri Paula Mikkola (vas.) sekä tutkimusassistentti Nelli Mikkola.

MARJA HANNULA

KEMIJÄRVEN työryhmäläiset listasivat muun muassa konkreettisia neuvoja ja ideoita paikallisyhteisön kehittämiseksi.

Tutkimus voi poikia työpaikkoja Kemijärvelle

Tukholmassa sijaitseva Nordregio selvittää myös Inarin haasteet ja kehitysmahdollisuudet.

Marja Hannula

● Raaka-ainoiden jalostus, maatilamatkailu, hyvinvointipalvelut ja design. Nämä ja nippu muita kemijärvellä olevia tulevaisuusvisioita lähti keskiviikkoiltana kohti Tukholmaa - Nordregion tutkimusintituuttiin, joka käyttää tietoja isossa, arktiseen alueeseen kohdentuvassa tutkimuksessaan. Tavoitteena on, että tutkimuksen tuomasta tiedosta syntyyä alueelle myös uusia työpaikkoja.

Tutkimustyöryhmää saapui Kemijärvelle vetämään rovaniemeläislähtöinen Jukka Teräs. Hän on viime vuosina tutkinut erityi-

sesti biotalouden mahdollisuuksia pohjoisilla alueilla.

Kemijärvellä tutkija pysytteli kuitenkin taka-alalla, sillä tavoitteena oli tällä kertaa koota mahdollisimman paljon tietoa paikallisilta. Tutkimuksen lähtökohdaksi on kestävä kehitys arktisella alueella, mutta sen sisältöjä ei ollut määritelty. Osallistujat saivat itse miettiä, pitäisikö Kemijärvellä olla tulevaisuudessa esimerkiksi tehtaita, kaivoksia, matkailua, luonnonnähtävyyksiä jaloista vai näitä kaikkia.

- Alueella olevan tiedon saaminen on tutkimuksen kannalta välttämätöntä. Halusimme tulla nöyrinä kuuntelemaan, Jukka Teräs sanoi.

KOLMITUNTISTA työryhmäkeskustelua ohjasivat vain tutkijoiden laatimat yleisluontoiset kysymykset. Kemijärvelläin avoimella koostui

25 osallistujasta, joiden joukossa oli muun muassa yrittäjiä, eri alan asiantuntijoita, julkisen sektorin työntekijöitä, opettajia, opiskelijoita ja eläkeläisiä.

Poliitikkoja ryhmässä ei ollut, koska tutkijoiden kokemuksen mukaan he saattaisivat ohjata keskustelua liikaa. Kemijärven poliittisia luottamushenkilöitä sekä maakunnan päättäjiä kuullaan projektissa myöhemmin. Tarkoituksena on testata heillä ruohonjuuritasolta saatuja ideoita. Tutkimuksen edessä ryhmä saatetaan myös sekoittaa, jotta ruohonjuuritasolta osallistujien sekä päättäjien tiedot ja kokemukset kohtaavat toisensa.

Muutama kemijärvellä oleva osallistuja kyselikin ryhmätöiden jälkeen, koska ja miten heidän viestinsä tavoittaa päättäjät.

Jukka Teräs vastasi, että viesti pyritään saamaan perille mahdollisimman tehokkaasti.

- Usain käy niin, että osallistujat eivät tällaisten tilaisuuksien jälkeen kuule projektista enää mitään. Nyt niin ei käy, hän painotti.

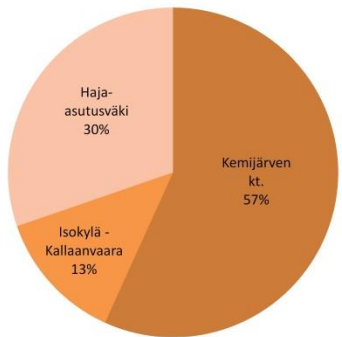
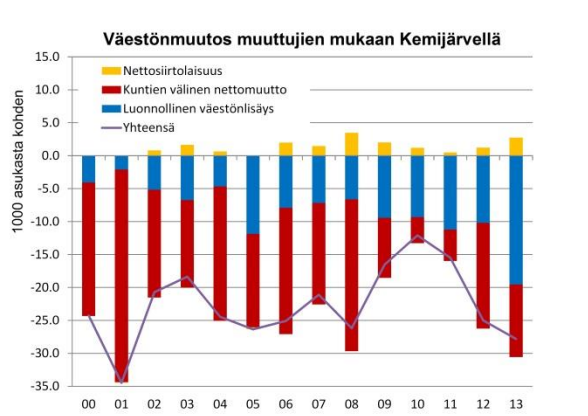
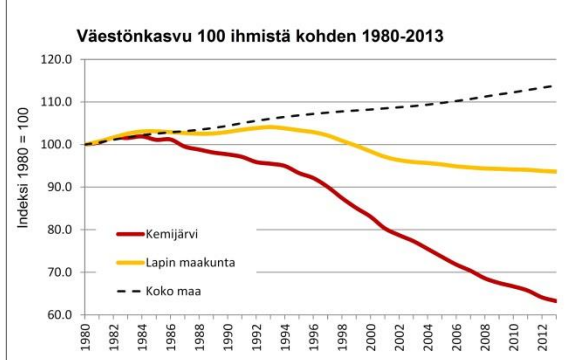
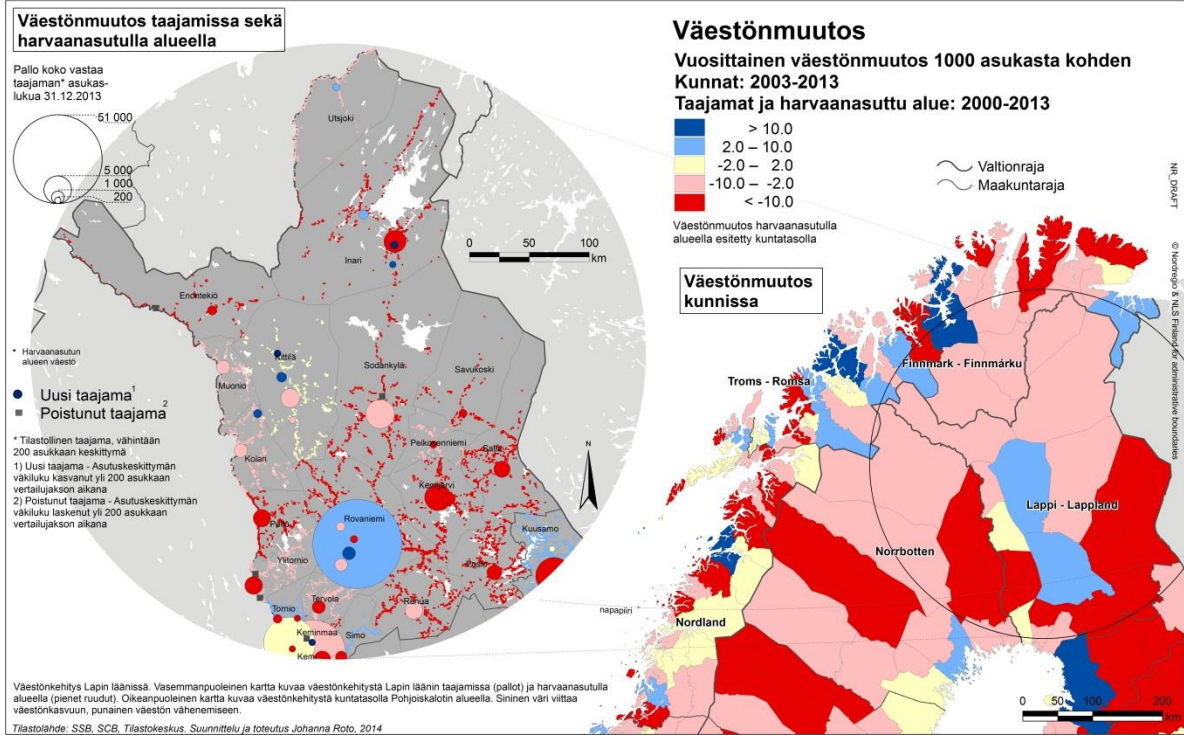
Kemijärven työryhmäläisiä oli kuulemassa myös Pohjoiskalotin neuvoston pääsihteeri Paula Mikkola. Hän kertoi tutkimuksen valmistuvan parissa vuodessa. Työryhmät ovat tutkimuksen ensimmäinen ja nyt jo loppusuoralla oleva vaihe.

Seuraavaksi tutkimus etenee alueelliselle ja kansalliselle ja lopulta myös pohjoismaiselle tasolle. Paikallistason osallistujat saavat tietoa tutkimuksen etenemisestä koko prosessin ajan.

He saavat halutessaan myös täydentäviä mielipiteitä järjestäjien kautta. Keskustelu Kemijärvellä oli innostunutta ja monipuolista.

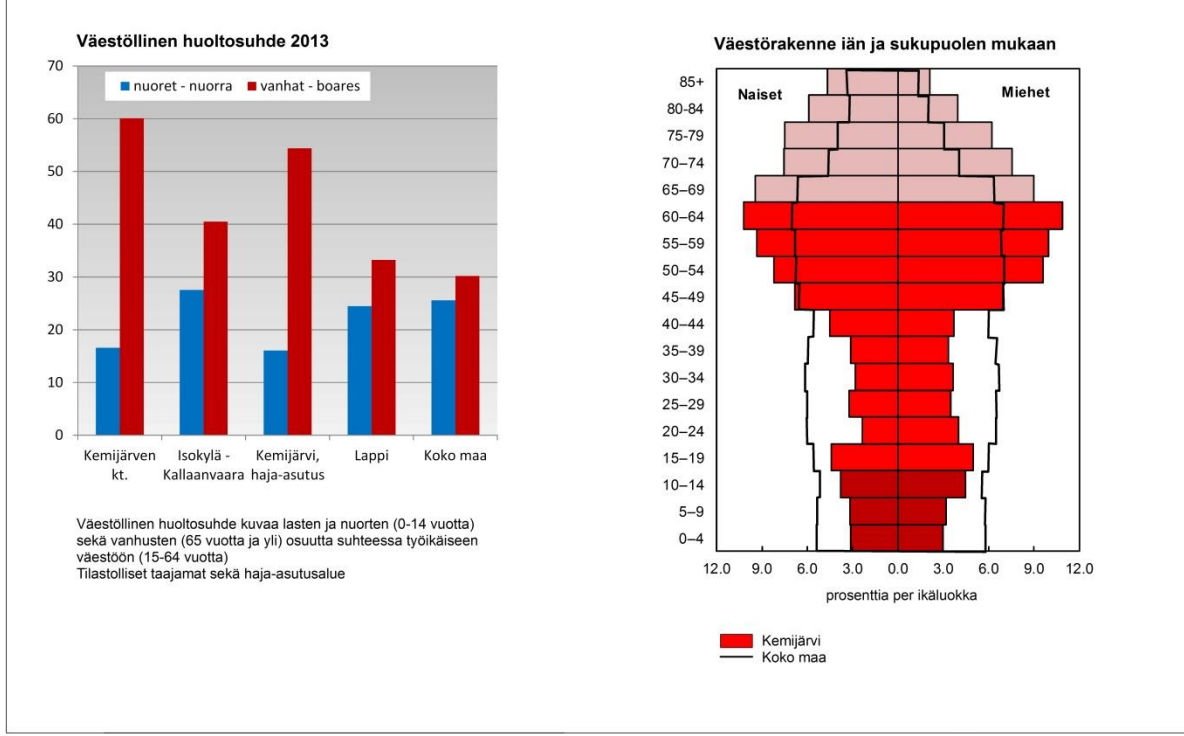
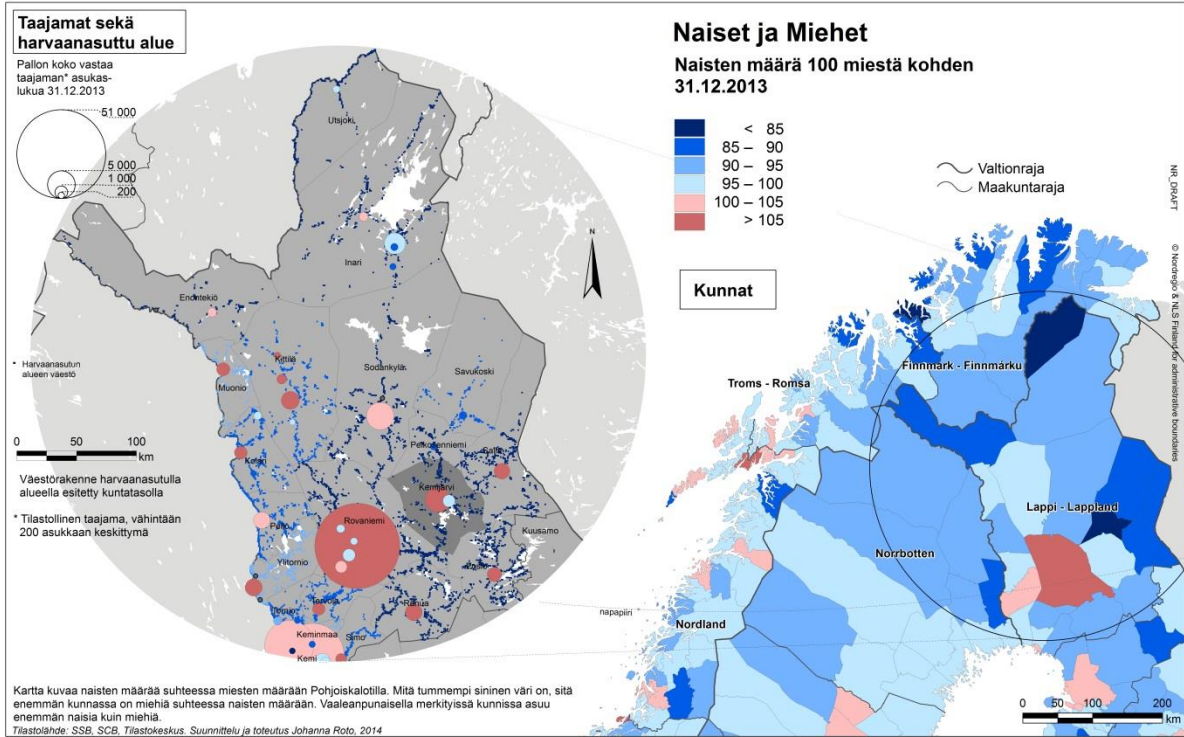
- Kyllä tällä paikkakunnalla on tekemisen meininki, Jukka Teräs kommentoi tilaisuuden jälkeen.

Väestönmuutos Kemijärvellä

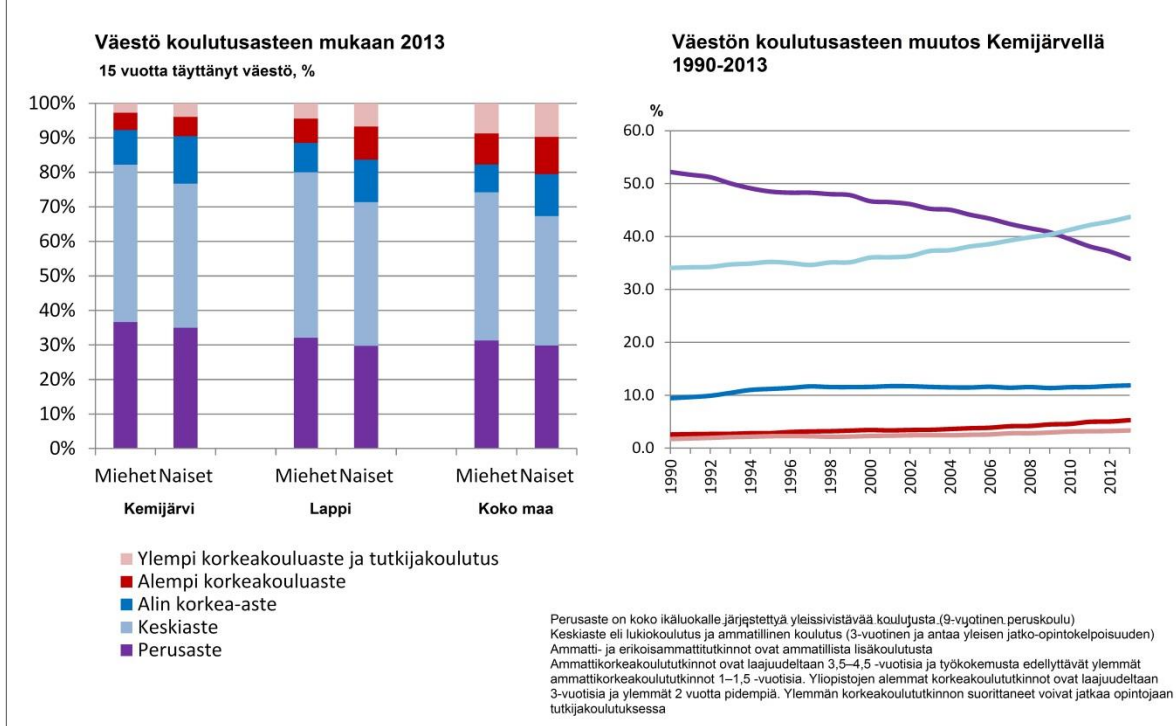
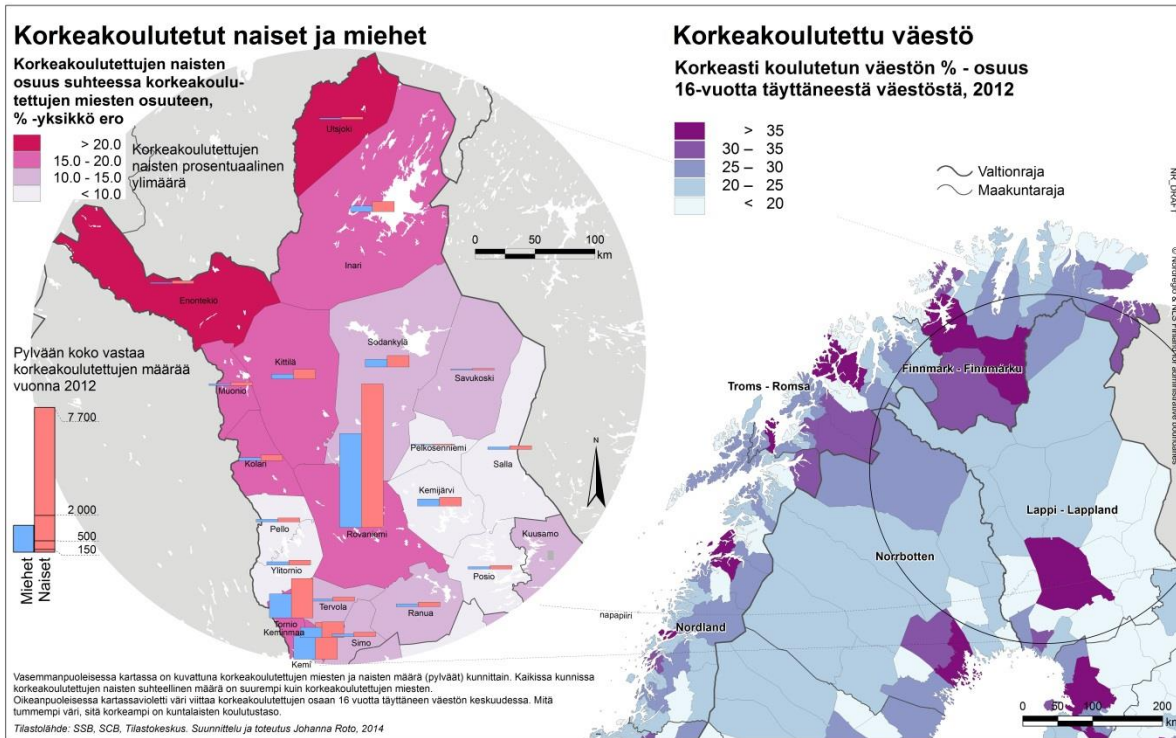

Väkiluku taajamissa 31.12.2013
% kunnan kokonaisväkiluvusta (7983 asukasta)

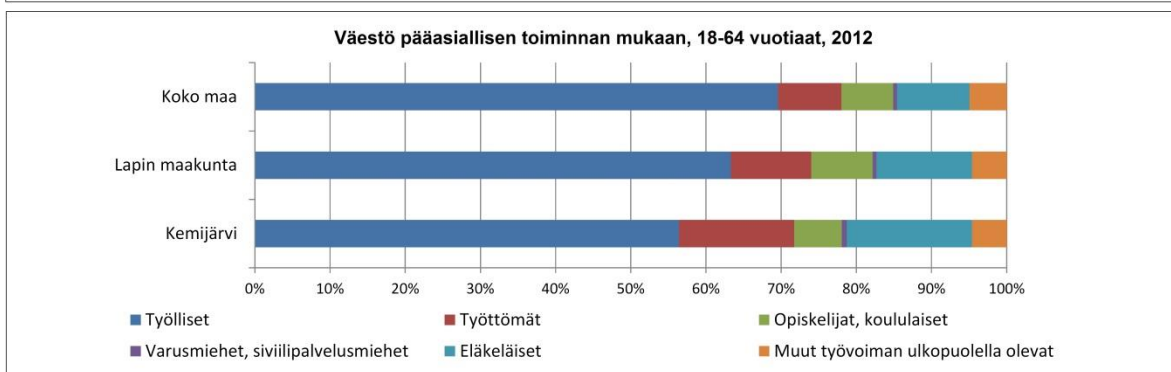
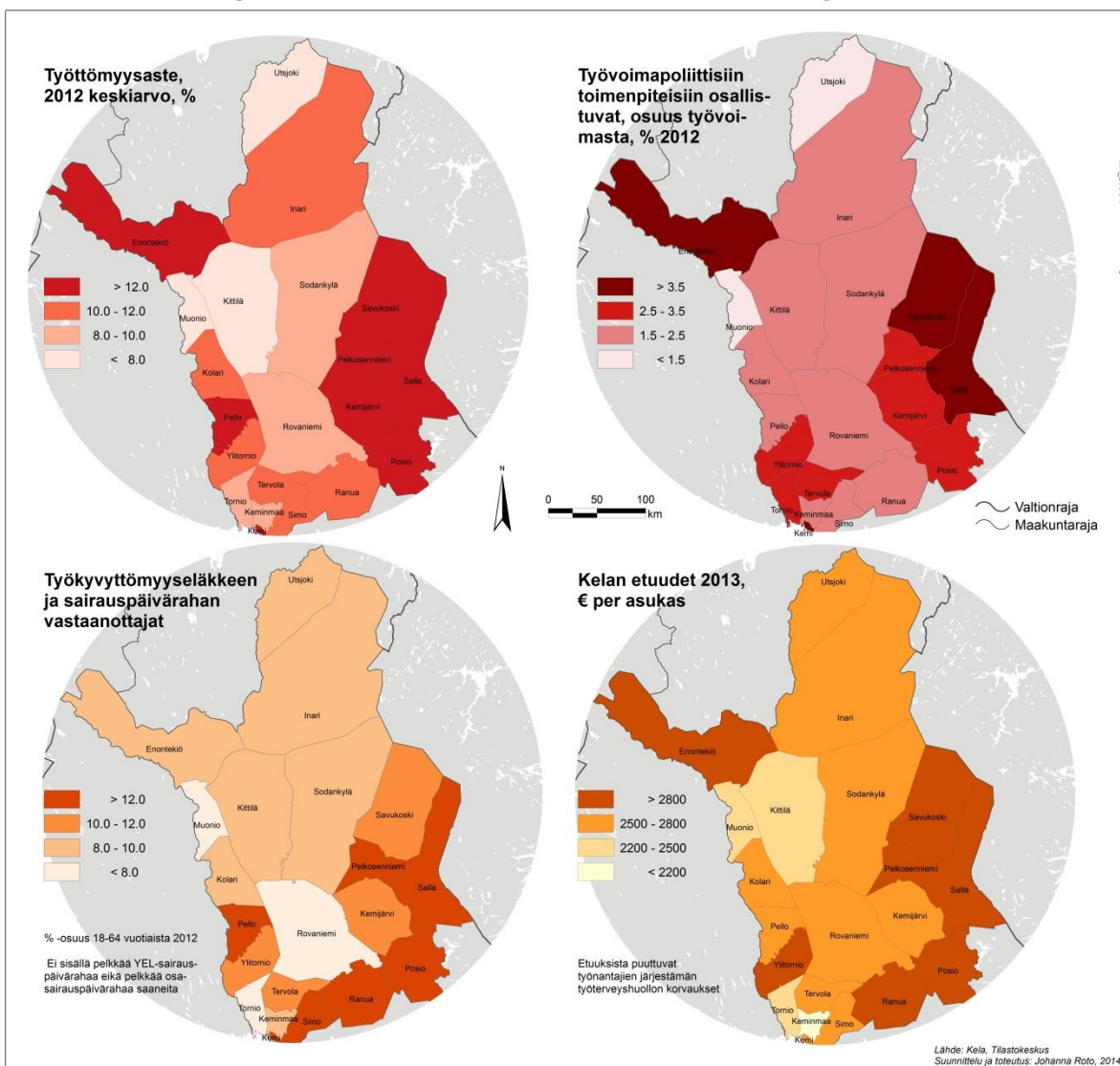
Väestörakenne Kemijärvellä

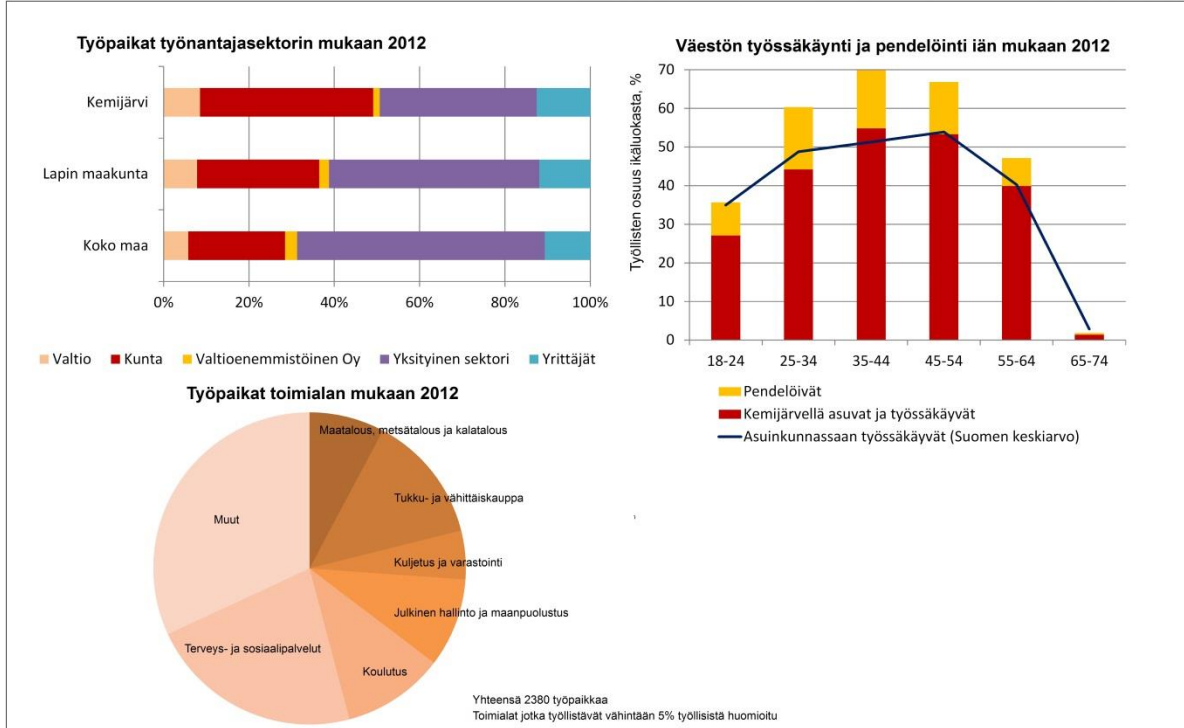
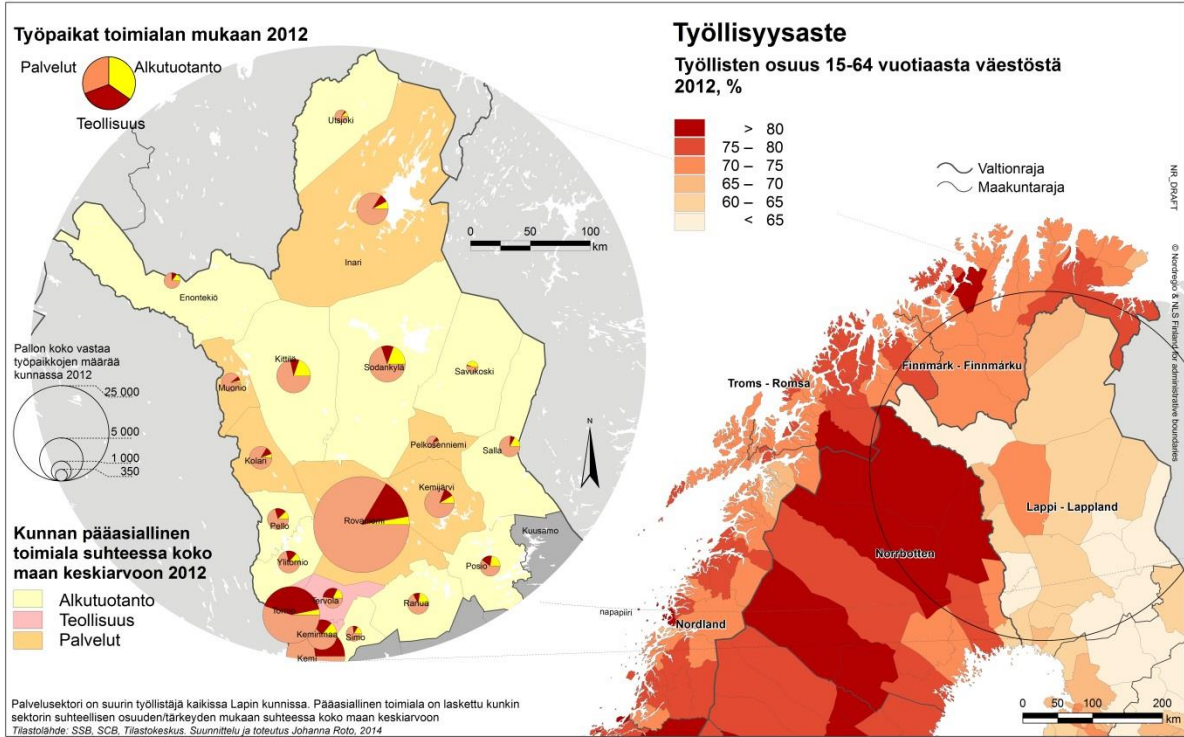
Väestön koulutustaso Kemijärvellä

Työvoiman 'reunalla' Kemijärvellä

Työllisyys ja työssäkäynti Kemijärvellä

Inarin työpaja

Suurimmat haasteet paikallisyhteisön kehitykselle Inarissa

Infrastrukturi ja sen puute nousivat työpajassa yhdeksi suurimmista haasteista Inarin ja paikallisyhteisön kehitykselle. Huomio keskittyi erityisesti kuljetusyhteyksiin ja heikkoihin julkisen liikenteen yhteyksiin. Myös haja-asutus nähtiin haasteena paikalliselle infrastruktuurille. Työpajan osanottajat toivoivat myös tehokkaampia ja kattavampia tietoliikenneyhteyksiä, jotka osaltaan edistäisivät paikallista yrittäjyyttä ja kouluttautumismahdollisuuksia.

Työllisyys ja työpaikkojen synnyttämisen vaikeus Inarissa identifioitiin myös haasteeksi alueen tulevaisuudelle. Liiketoimintamahdollisuuksiin liittyen työpajan osallistujia huolettivat investointien vähyytys sekä yleisen investointihalun puute koskien Inaria ja Pohjois-Suomea laajemminkin. Oman haasteensa luo myös työvoiman ja kysynnän kausiluonteisuus. Vilkkaimpina matkustusaikoina alueella on paljon sesonkityöntekijöitä ja työvoiman kysyntä on suurta. Sesonkityö ei kuitenkaan useinkaan tarjoa riittävää toimeentuloa tai kimmoketta työntekijöille pysyvä Inarissa pysyvästi/kotiutua seudulle.

Työpajan osanottajat nostivat esiin myös Inarin alueen *koulutusmahdollisuudet*, jotka nykyisellään ovat vähäiset. Mahdollisuus yliopisto- tai ammattikorkeakoulutasoiseen tutkintoon sekä täydennyskoulutukseen olisi tärkeää, ja osallistujat katsoivat se myös voivan estää etenkin nuorten naisten poismuuttoa Inarista. Nykyisellään useat paikalliset nuoret lähtevät toisaalle koulutuksen perässä.

Inarin alueen haasteet kumpuavat työpajan osallistujien mukaan myös *arvoista*. Tällä viitattiin esimerkiksi kansallisen tason piittaamattomuuden pohjoisia alueita kohtaan, joka heijastuu toimivan kansallisen aluepolitiikan puutteena sekä vähäisenä kiinnostuksena alueelliseen ja pohjoiseen kehitykseen. Myös saamelaisuudelle ja saamelaiskulttuurille toivottiin enemmän arvostusta ja näkyvyyttä. Lisäksi luontoarvojen heikentyminen ja ympäristön kunnioittamisen puute huolestuttivat työpajalaisia.

Myös *globalisaatio sekä ilmastonmuutos* nähtiin luovan haasteita paikalliselle elämäntyyliille, perinteille ja herkälle luonnolle.

Inarin *demografia* aiheuttaa niin ikään huolta tulevaisuudesta. Tilanne on haastavan, sillä ikääntyvän väestön osuus on suuri, ja nuorten asukkaiden (erityisesti nuorten naisten) poismuutto yleinen ilmiö Inarin tarjotessa rajallisen määrän koulutusta ja työpaikkoja. Naisten vähyytys Inarin alueella jättää paikallisten mukaan jälkeensä myös yksinäisten poikamiesten joukon.

Tärkeimmät mahdollisuudet paikallisyhteisön kehitykselle Inarissa

Luonto ja luonnonvarat määriteltiin tärkeimmäksi mahdollisuudeksi Inarin kehittymiselle. Uniikin luonnon katsottiin tarjoavan paljon potentiaalia matkailun saralla, kun taas luonnonvarat luovat mahdollisuuksia paikallisen liiketoiminnan kehittämiseksi.

Inarin *infrastruktuurin kehittäminen* olisi työpajan osallistujien mukaan oleellinen mahdollisuus alueen kehittämiseksi. Nykyisellään infrastruktuuri määriteltiin yhdeksi alueen suurimmista haasteista, mutta samalla sen kehittämisen ja laajentamisen katsottiin tarjoavan monia hyötyjä. Tarvetta nähtiin olevan erityisesti paremmille liikenneyhteyksille ja liikkumismahdollisuuksille sekä tietoliikenneyhteyksille (laajakaistayhteydet). Myös tasapainoisen kuntarakenteen ja kestäväen alue- ja taajamasuunnittelun tärkeyttä korostettiin.

Yrittäjyyden tukeminen ja edistäminen nähtiin myös yhdeksi parhaista kehittämismahdollisuuksista.

Monikulttuurisuus nimettiin Inarin potentiaaliseksi vahvuudeksi, ja siten harmonisen yhteiselon edistäminen mainittiin tärkeäksi tekijäksi vahvemman tulevaisuuden yhteisön kannalta.

Osallistajat katsoivat myös *Inarin maantieteellisen sijainnin* tarjoavan monia mahdollisuuksia, joita tulisi paremmin hyödyntää ja kehittää tulevaisuudessa. Turismin kehittämisen lisäksi osallistajat painottivat mahdollisuuksia, joita rajaliikenne Norjan ja Venäjän kanssa tarjoaa monilla sektoreilla.

Parempien koulutusmahdollisuuksien sekä luonto-osaamisen ja arktisen osaamisen kasvattaminen nähtiin yhtenä Inarin tärkeimmistä kehitysmahdollisuuksista. Näin inarilaisille voitaisiin taata mahdollisuus korkeakoulututkintoon sekä osaamisen täydentämiseen paikallisesti, keskittyen samalla paikallisten vahvuuksien ja asiantuntijuuden kehittämiseen edelleen.

Tulevaisuudennäkymiä

Miten paikallisyhteisön tulisi kehittyä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä (nyt ja lähimmän kymmenen vuoden kuluessa / kolmenkymmenen vuoden kuluttua)?

Nyt ja seuraavan 10 vuoden kuluessa

- Monimuotoinen yhteisö, joka pyrkii kohti yhteisiä päämääriä
- Eri elinkeinot, toimijat ja ryhmät tekevät töitä eläväisen ja aktiivisen Inarin hyväksi
- Inari, joka huolehtii kaikista asukkaistaan ikään, asuinalueeseen tai kulttuuriin katsomatta
- Parantuneet kulkuyhteydet (Paatsjoentie/Raja-Joosepintie)
- Kasvaneet investoinnit matkailuun (myös kylissä)
- Jalostustoimintaa alueella pelkän raaka-ainetuotannon sijasta
- Monikulttuurisempi alue

10-30 vuoden kuluessa

- Inari kansainvälisenä, mutta vahvan paikallisen itsetunnon omaavana alueena
- Kulttuurien kohtaamispaikka
- Vahva paikallinen yhteistyö, vahva kyky ratkaista ongelmia yhteisesti
- Kansainvälisyys näkyväksi jokapäiväisessä elämässä (työpaikat, kulttuuri, kulkuyhteydet)
- Nuoret palanneet Inariin, tarjolla monipuolisia työmahdollisuuksia
- Paremmat mahdollisuudet etäopiskeluun ja etätöiden tekemiseen
- Kansainvälistymisen tukeminen kielikurssien avulla
- Paikallisen luonnon ja ympäristöarvojen säilyttäminen yhtaikaa turismin kehittämisen kanssa
> turismin keskittäminen tietyille alueille

Erityistoiveet

Miten paikallisyhteisöä tulisi kehittää mitä tulee eri ikäryhmien ja sukupuolien mahdollisuuksiin ja elinkeinoelämän mahdollisuuksiin?

Ikäjakauma

- Enemmän lapsiperheitä
- Lisää vanhuspalveluita > tarjoaa samalla lisää työpaikkoja koko kuntaan
- Enemmän työpaikkoja ja asuntoja tarjolla kaikille
- Toimivat tietoliikenneyhteydet etenkin nuorisolle
- Parempi julkinen liikenne eläkeläisille, oppilaille ja työssäkävylle
- Enemmän tapahtumia ja aktiviteetteja nuorille ja työikäisille

Sukupuolijakauma

- Maahanmuuttajia, sekä miehiä että naisia
- Terveyspalvelut, jotka ottavat paremmin huomioon sukupuolten väliset erot
- Enemmän naisia – lisää töitä naisille poismuuton estämiseksi sekä tasapainottamaan ”yksinäisten poikamiesten ongelmaa”

Elinkeinoelämä

- Monipuolisempi yritysperusta
- Suuryhtiöitä > turvatut työpaikat
- Nuorison rohkaiseminen takaisin peruselinkeinojen ja alkutuotannon pariin (keräily, porotalous, kalastus, käsityöt)
- Kaikkien elinkeinojen yhtäläinen kohtelu yhteiskunnan taholta, elinkeinojen brändäystä kansallisella ja alueellisella tasolla
- Kalajalostusta
- Joustavat työmahdollisuudet – etätyö, joustavat työtunnit, mahdollisuus työskentelyyn useiden tehtävien ja alojen parissa samanaikaisesti

Vastuu

Miten vastuualueet kehityksen edistämässä jaetaan?

Vastuu-osiossa osallistujia pyydettiin identifioimaan, mille viranomaisaholle (kansallinen, alueellinen, paikallinen) he katsovat toiveidensa toteuttamisen kuuluvan.

Kansalliset viranomaiset

- Koko maan kehittäminen tasapuolisesti – myös pohjoinen!
- Harkinnanvaraisuus harvaanasuttuja alueita kehitettäessä (räätälöidyt ratkaisut)
- Alueellisten erityispiirteiden parempi huomioonottaminen
- Bisneksen ja yrittäjyyden mahdollistaminen periferia-alueilla (esim. verojen poistaminen)
- Kansalaisten vastuulla valita itselleen viisaat päättäjät (asiaan paneutuminen)

Aluehallintovirasto

- Ei kaikkea aluehallintoa Ouluun
- Vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen
- Pääoman ja rahoituksen tuominen alueelle ja rahoitusmahdollisuuksien esittely yrityksille
- Byrokratian vähentäminen (yritystuet, alueellinen valvonta)
- Lapin liiton painoarvon tunnustaminen

Kunta

- Positiivisen ilmapiirin luominen (itsetunto, ”hyvä inarilaisuus”)
- Työllisyyden edistäminen
- Vastuunkanto (koskien erityisesti luottamushenkiötä ja paikallisia viranomaisia)
- Kanavien pitäminen auki ulkomaailmaan ja yhteydenpito kansallisen tason päättäjiin
 - PR, kontaktit
 - Brysselin akseli
 - Alkuperäisväestö
- Liiketoiminnan kehittäminen käytännönläheisemmäksi ja läpinäkyvämmäksi sekä tasapuolisemmaksi

Neuvot ja ideat

Tässä osiossa paikalliset osanottajat saivat listata neuvoja ja ideoita vastuuhenkilöille kehitysideoiden ja toiveiden toteuttamiseksi.

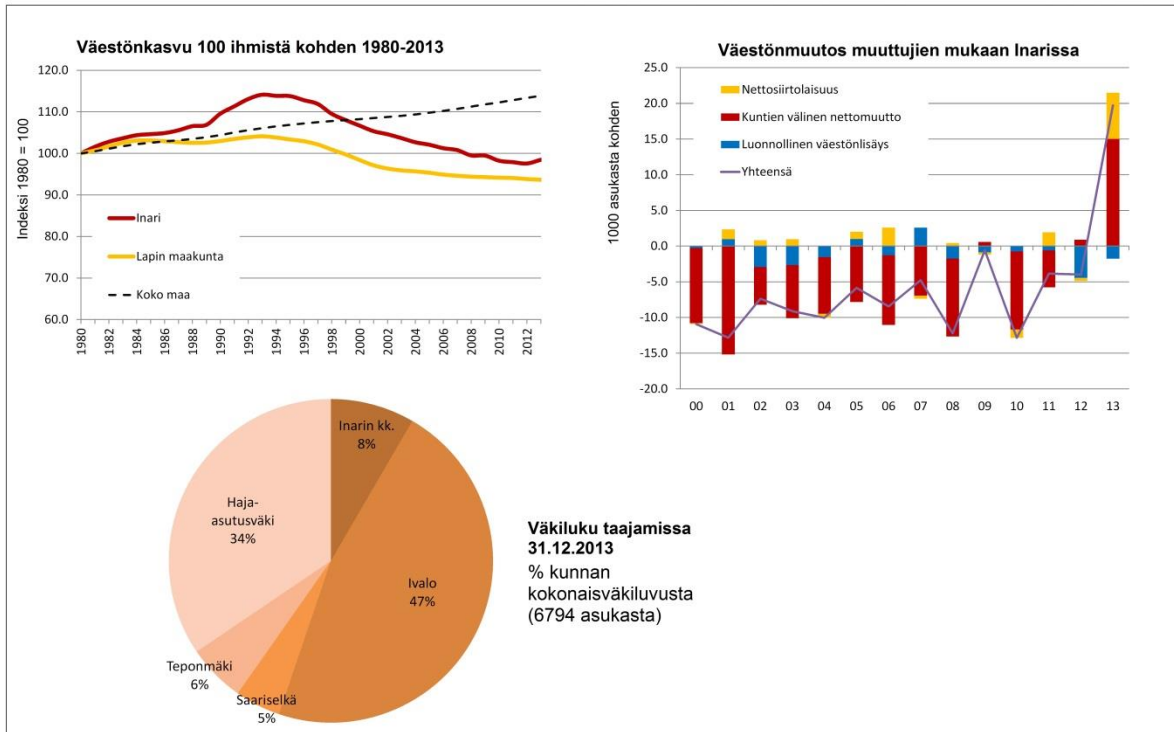
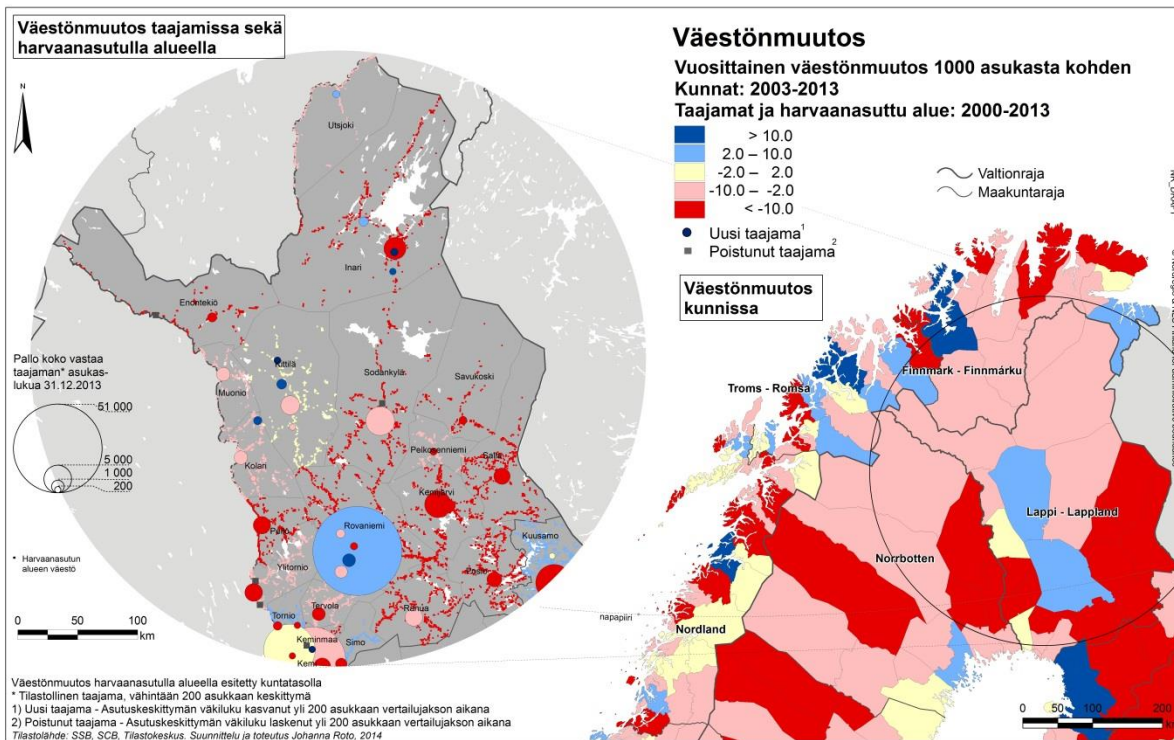
Neuvoja päättäjiille toiveiden toteuttamiseksi:

- Tutustu paikallisiin ja kysy heiltä
- Lisää vaikutus- ja sanavaltaa paikallisille
- Ota paremmin huomioon eri lähtökohdat ja mielipiteet
- Kunnioita tasapuolisuutta ja objektiivisuutta
- Suosi paikallisesti tuotettuja tuotteita, inarilaista kalaa
- Ole pitkäjänteinen ja tee myös pitkän aikavälin päätöksiä
- Nopeampi ja tehokkaampi reagointi ja toiminta
- Riittävä rohkeus kantaa vastuuta

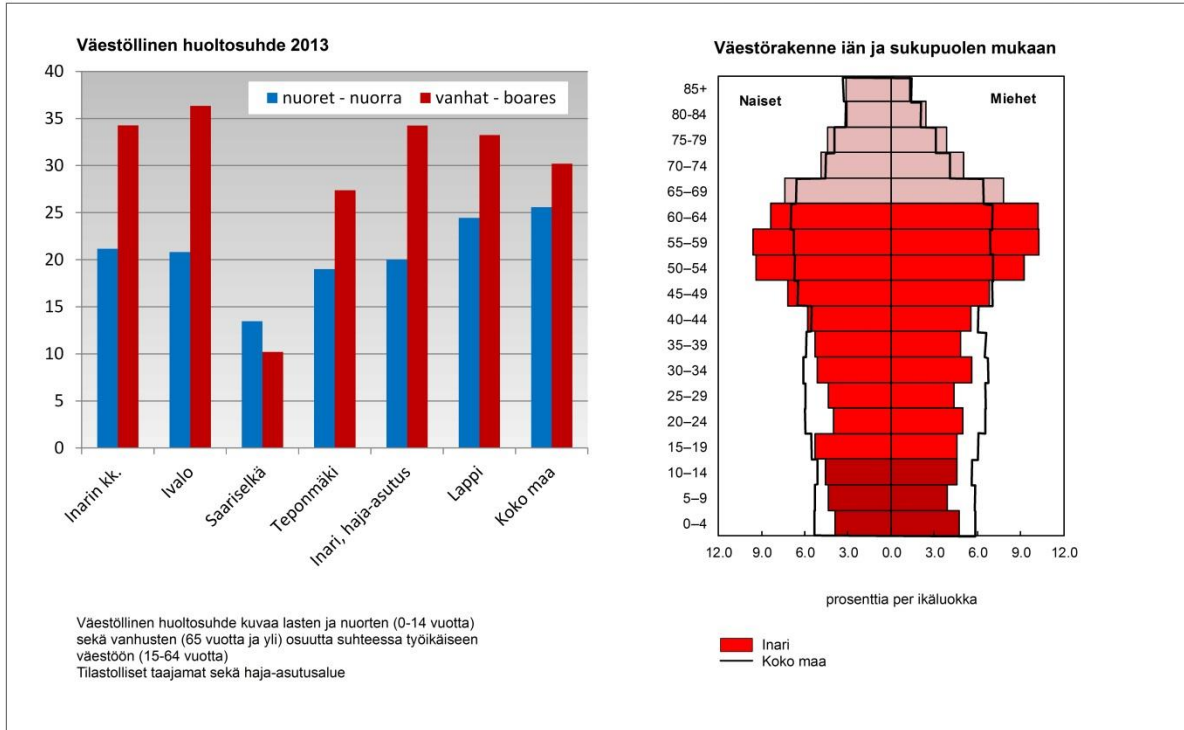
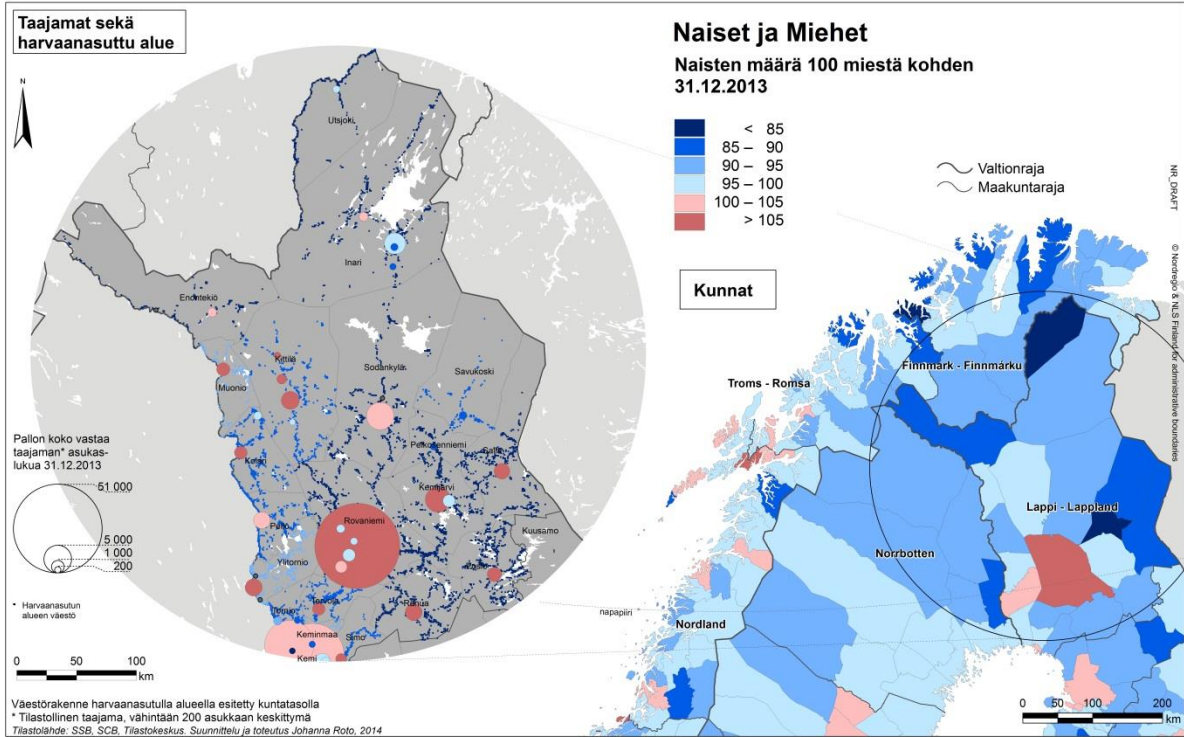
Ideoita omalle itselle toiveiden toteutumiseksi:

- Olla oma-aloitteinen ja nostaa epäkohdat esille, mutta myös antaa ehdotuksia asioiden muuttamiseksi ja ongelmien ratkaisemiseksi
- Olla esimerkkinä muille ja rohkaista toisia
- Jaksaa käydä tarvittava byrokratia läpi
- Olla mukana keskustelussa ja kehittämisessä
- Tehdä yhteistyötä
- Tarjota kalaa, viihdykettä, seuraa sekä luoda aktiivinen ja viihtyisä elinympäristö

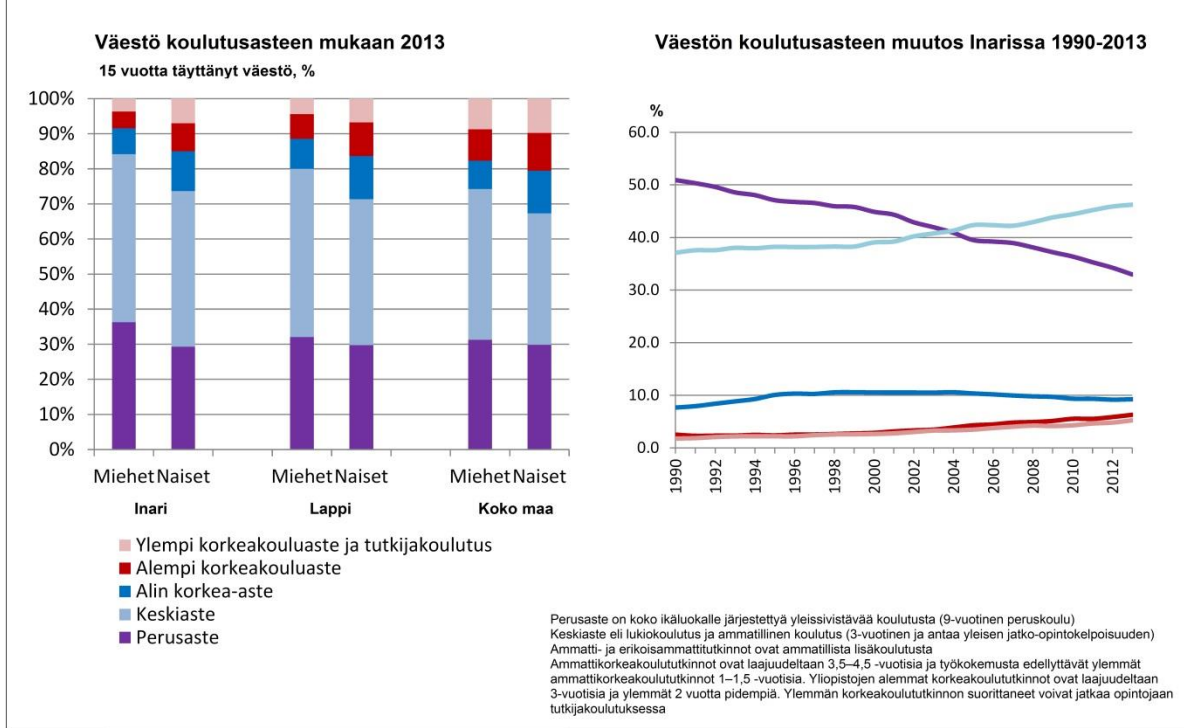
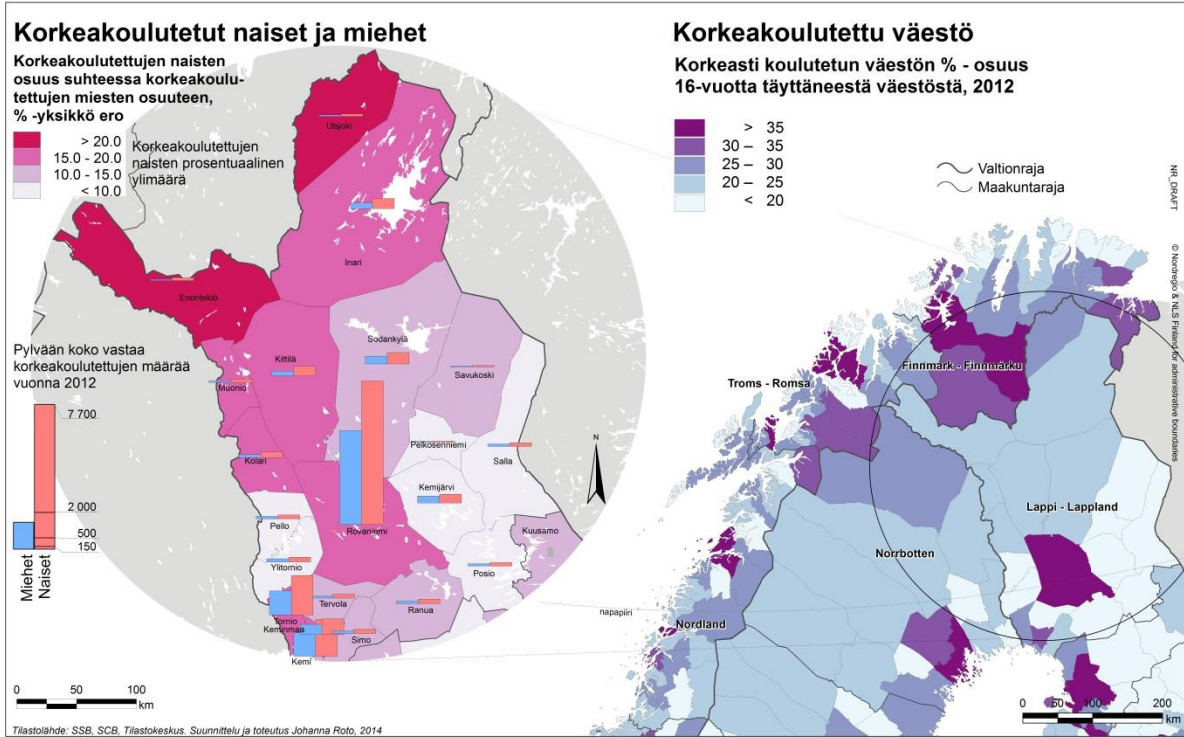
Väestönmuutos Inarissa

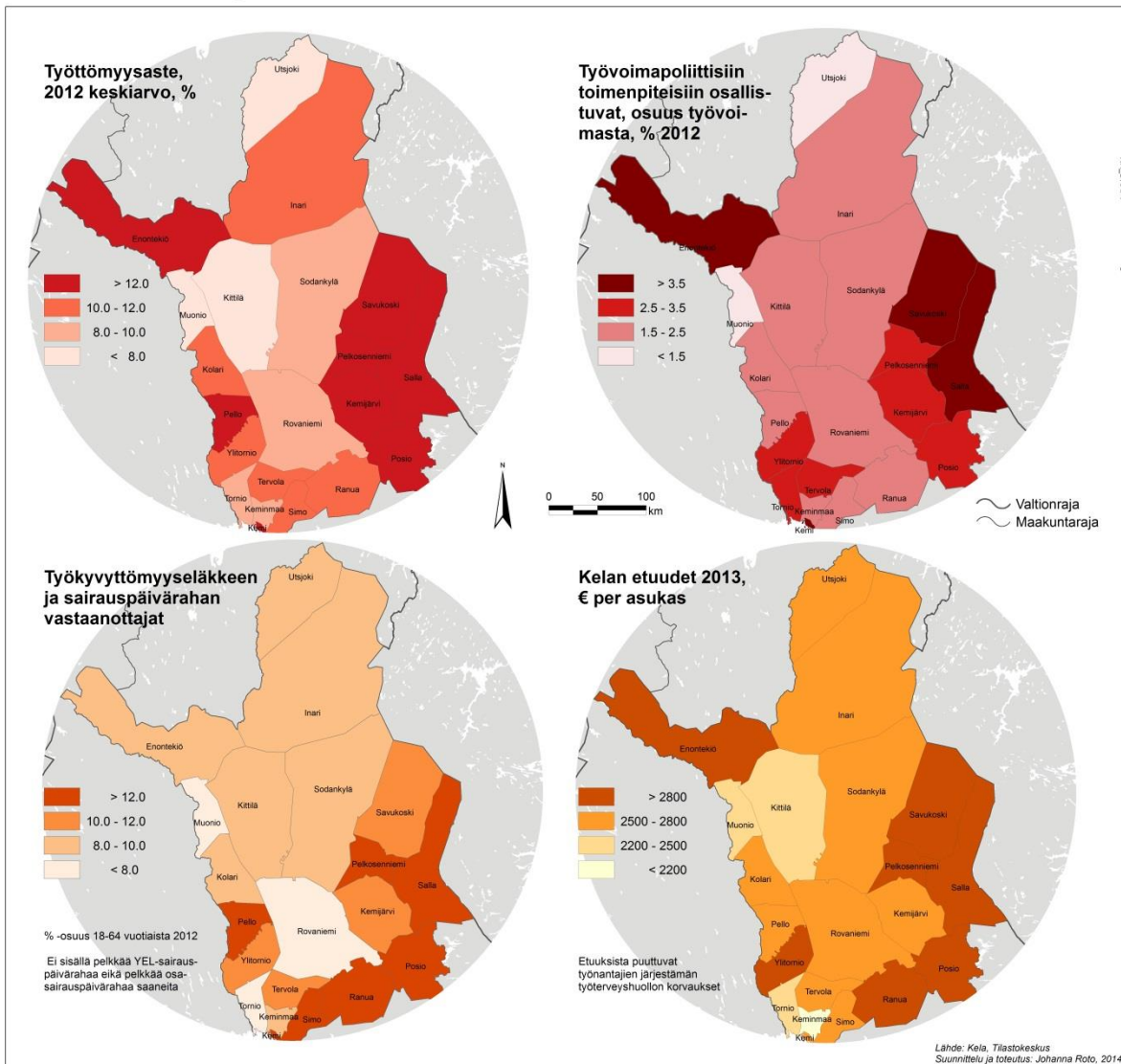
Väestörakenne Inarissa

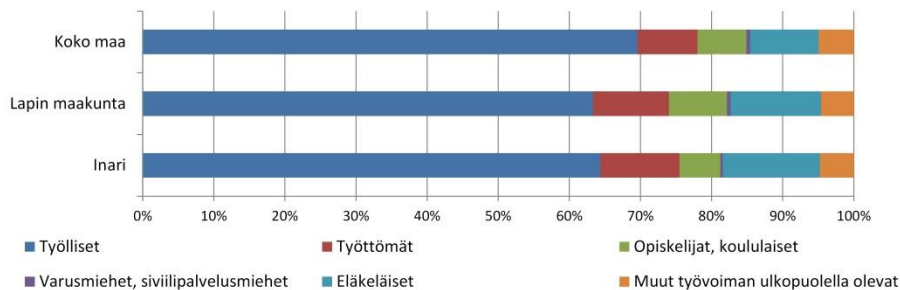
Väestön koulutustaso Inarissa

Työvoiman 'reunalla' Inarissa

Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan, 18-64 vuotiaat, 2012

Työllisyys ja työssäkäynti Inarissa

